

PRELUDIUM

(Nalezená píseň mluví k duši)

Pojď, duše neklidná! Už dosti
jsi nasnila svých marných snů.
Jen zavíří, a bez radosti
prázdnotě hasnou do jícnu.

I tam je anděl ještě sbírá.
Co on, co on z nich zachrání?
Z oharků, z nichž čpí kouř a síra,
z hvězd, které pálí do dlaní,

z těch vidin proteovských, které
proradně tančí po vlnách,
z těch paláců, jež vítr bere,
z těch básní, na něž sedá prach.

Pojď, duše bláhová! Jak často
v bludištích jsi mne hledala!
A zatím já - ach, tušilas to? -
naprostřed cesty bezmála,

tam, kudy prostřácci a děti berou
se na své výpravy,
jak třpytné zrnko v kupě smetí
čekala, až se zastaví

tvůj nedočkavý let, až jednou,
vztaženy prázdňě do dálek,
tvé ruce užaslé mne zvednou
co pod nohama korálek.

Pojď, duše, usednem jak děti
tu pod keř nebe zářivý
a budeme si vyprávěti
co každý zná, co každý ví -

a před čím každý uhýbá se
(jak ty, ó duše, jako ty):
o sladké, o nejsladší kráse
nad studnou naší samoty.

o hvězdě na nebeském keři,
jež i tak mnohým zhaslým snům
dá znovu svítit pro ty, kteří
jí v srdci vystavěli dům.

Pojď, duše! Prostí snad a děti
též přisednou si k pohádce.
Sebehůř ji lze vyprávěti,
vždy bude zníti přesladce.

I

Před dávno pradávnými časy
v království nevídané krásy,
kde panoval král Hospodin,
vše světlem rašilo a kvetlo.
Na stromech zrálo sladké světlo.
Jen jeden strom tam vrhal stín.

Dva první lidé bohu milí
v tom království tak šťastně žili,
jako už nikdy nikdo víc.
Zrcadlem byli svému králi.
A každým krokem svým ho chválí
a denně hledí v jeho líc.

Království rajske jim je dáno.

Jen jedno mají zakázáno:
ten plod, jež nese stinný strom.
Proč jim ho jísti zapověděl?
To že král moudrý dobře věděl,
co zakleto je v stromě tom.

V kořenech pak bděl had. Pln hněvu
nabádá Adama i Evu:
"Jen pojd'te pojíst, bláhoví!
Pojd', jasný bratře, pojd', sestřičko!
Cožpak je králi o jablíčko!
Ani se o něm nedoví."

Nechtěli, zdráhali se oba.
V satanu-hadu vzkypí zloba.
"Strachujete se o život?
Blázni! Ať král se strachy hněte,
že silou svou ho z trůnu smete,
kdo okusí ten vzácný plod!"

Podlehli, sáhli - okusili...
Žel, v rajském království v tu chvíli
potemní, zhasne všechno jas.
I schovají se v hustém chvoji.
V tvář králi pohledět se bojí,
stačí jim k hrůze jeho hlas.

"Ach, přeneblahé děti hřichu!"
zaznělo náhle v hrozném tichu;
a laskavý hlas krále ztvrd.
"Já v strom ten zaklel temné síly
vy jste je na svět vypustili:
bolest a bídu, žal a smrt.

Mějte si tedy, co jste chtěli!
A trpte dušemi i těly
a neste z dětí na děti
ten mor, ježž požili jste v plodu!
Zhořkne vám život v nesvobodu a
smrt mu půjde vzápětí."

II

Jdou léta, věky jdou a letí.
Hojný rod Adamových dětí
se rozlil zemí bez hrází.
Hemží se, hlučí v rušném díle.
A přece tichnou zasmušile,
kdykoli soumrak přichází.

Zděděný mor, ty hořké šťávy,
hned v květu vše jim přiotráví
příchutí slz a bolesti.
A ještě hůř, když mor jim vniká
do rukou, mozků, do jazyka
a plodí zlo a neštěstí.

Světlem, jenž před dávnými časy
stvořen do nevídané krásy, jdou
vraždy, války, strasti, hlad.
A hříchem, jenž se jako hloží
při cestách lidských stále množí,
v mocného draka vzrostl had.

To on je nyní pánem rodu!
On kuje jeho nesvobodu
ve výhni pýchy, závisti,
lakoty, zášti, nečistoty.
A trůny světa chystá pro ty,
kdo nejvíc duši znečistí...

A dál jdou věky. Mnozí z lidí,
když bezednou tu bídu vidí,
zvedají k nebi žalný zpěv.
"Hle, jsme tvé děti, Bože králi,
tvé pobloudilé děti! Zdali
nikdy se nesmíří tvůj hněv?"

I zželelo se patřit králi,
jak těžce lidé umírali
bez útěchy a doufání.
A - jakož věděl od počátku,
dřív, než had svedl otce, matku -
rozhodl, že je zachrání.

Těm, kdo své žalmy zpívali mu
v oblacích obětního dýmu,
vnukl dar věštby nadějně:
že přijde čas, kdy láska Syna
smíří hněv krále Hospodina
a smrti osten odejme.

Podivnou věštbou rozohnění
od pokolení k pokolení
proroci v bédách těší lid.
Za nocí vyhlížejí v dáli úsvit,
kdy už se zlíbí králi svůj
příslib spásy vyplnit.

III

Král Hospodin, jenž dozajista
plní své sliby, už se chystá
vyslyšet přání odvěká.
A - jakož věděl od počátku -
Syn Boží bude mít i matku.
Bůh narodí se z člověka!

Kdo bude však ta vyvolená,
ta vznešená a slavná žena,
jež lidský život Králi dá?
Pán o ní ví, Pán obezřelý.
A ukryvá ji před anděly
jak poklad, který nevydá.

Už dávno, před stvořením ráje,
hvězdy a květy předvídaje,
měl oči zahleděny k ní.
Jak píseň na mysli mu tkvěla,
jak píseň, která nemá těla
a jenom zní, jen srdcem zní.

Tak měl ji v duši nezrozenou,
jak záři hvězd, jak hvězdnou pěnu,
studánku, k níž se skláněl pít
a v níž se tiše zrcadlila
slunečné záře hrozná síla
i oči láskyplný klid.

Tak měl ji v duši. Ó jak nyní
z duše ji vydechnouti míní -
a skrytou ponechat ji dál,
nechce-li ani před anděly
zjevit svůj drahý sen, a chce-li,
aby ji matkou měl Syn Král?

On může všechno. Stačí říci,
a bude jako perla spící vržena
z hlubin tam či tam,
kde procitne pak znenadání
co tajuplná mocná paní,
kol sebe palác nebo chrám.

Ach ne, on chudým lidem dá ji!
Tak prostě, jako vdechl v ráji
zpěv do ptačího hrdélka.
A žádný nezví, nevytuší,
jak zářivá je v jeho duši
ta nenápadná Popelka.

Až jednou... Blíží se ta chvíle,
kdy vzplane pravda v plné síle,
už nebe zlatá roucha tká...
To všechno v myslí Hospodina.
A nám, nám lidem započíná
nejpravdivější pohádka.

IV

Žili pak v poslušenství Pána
manželé Joáchym a Anna
v městečku zvaném Nazaret.
Nermoutili se nad chudobou.
Duch pokojný v nich vládl v obou,
i dožili se mnoha let.

Ač byli chudobní a prostí,
měli je lidé ve vážnosti
pro jejich starobylý rod.
Říkali o tom rodu Jesse,
že podle věštby v sobě nese
naději na královský plod.

Duch jeden vládl tělem dvojím.
Avšak to hlavní chybělo jim,
to, co je dražší než sám chléb:
že Pán jim nedaroval děti.
Na vzdechy, prosby, na oběti
jako by býval hluch a slep.

Smetali z duše každou smítku,
jen aby nebránili dítěti,
kdyby snad Bůh si vzpomněl přec.
Zdrželi pláč a nereptali,
dál k nebi vysílali chvály:
Ty jsi náš Pán a my tvá věc.

Tak v pokoře a odříkání
do vůle Boží odevzdání,
dozráli jako dobrý kvas.
Vše, co je jitřilo a hnětlo,
ustálilo se v tiché světlo,
v němž není stín a není kaz.

A tehdy řekl Král, Pán bytí:
"Čisté v těch lampách světlo svítí,
dobře můj kvas je zamísen."
I oživil ty schnoucí kmeny
a k srdci Jáchymovy ženy
vdechl svůj dávný drahý sen,

tu píseň, jež mu v mysli tkvěla
a které nyní dopřál těla,
by konečně už mohla znít,
bezednou studánku všech zpěvů;
neposkvrněnou novou Evu,
jež do ráje zas vrátí lid.

Když pak se naplnila doba,
užasli v slzách starci oba
nad sněhobílou lilií,
jež vykvetla z nich, suchých kmenů.
Děťátko jako mořskou pěnu
pojmenovali Marií.

V

Kdo dítě spatří, každý žasne.
Ten zvláštní mír, ty oči jasné,
až úzko do nich pohledět!
Tak říkají. A žádný neví,
že v srdci malé spící Evy
bdí nedotčen ten jitřní svět,

jak stvořen kdys. A hadi hřichu
s hrůzou se vyhýbají tichu,
v němž jako perla v ulitě
lilie Páně ukryta je.
Ó, zpěvuplné ticho ráje,
zatají dech - a slyší tě!

- Ten zvláštní mír, ty jasné zraky! -
tak říkají. A pro rozpaky,
jak na děvčátko promluvit,
méně a méně přicházejí
sousedky k Anně, matce její.
I přán je tomu domu klid.

Vyrůstá lilie a září,
světýlko Jáchymova stáří.
Už věrně cupe za matkou.
Už, schoulena jí do náručí,
večer co večer s ní se učí
řeč modlitby, řeč přeslaskou.

Tou mateřskou, tou rodnou řečí,
když moudřejší je už a větší,
se ke všem věcem obrací.
S pozornou láskou sahá na ně.
Vždyť všechny vzešly z ruky Páně,
ten dotek z nich se neztrácí.

Tak bere květ i chléb i džbánek,
tak noří okov do studánek,
tak hladí líčka matčina
i koná uloženou práci.
A její ruce jako ptáci:
spocínou, až když usíná.

Procítá v časnou dobu ranní.
Jako by někdo volal na ni!
Ona jej zná, ten tichý hlas,
jenž ze všech úhlů světa vane.
A když mu poví: Tvá jsem, Pane!
za prací v domě spěchá zas.

Když do chrámu jde vedle matky,
sousedky spustí kolovrátky
a drmolí: Je velká už!
Co z toho děvčete jen bude?
Je příliš zamlklé. A chudé!
Pro tu se sotva najde muž.

VI

Dny dívčí jako jasné vody
bez virů, pohrom, beze škody
plynuly, spjaty do hrází
radostnou modlitbou a prací.
A přišel čas, kdy dívka ztrácí
svůj domov, jiný nachází.

Strach sousedek byl věru planý.
Zná kdosi tichou krásu panny
a rád i život za ni dá.
Je to jen tesař nazaretský.
Ale svou krví předčí všechny:
je z rodu krále Davida.

Víc pak než krví skví se mravem.
V životě pilném, odříkavém
zákony otců poslouchá.
Joáchym, veden vůlí Boží,
poddajnou dlaň své dcery vloží
do dlaně toho jinocha.

Je prosté jejich zasnoubení,
ba ani hudby při něm není.
Jen sama srdce zpívají.
A přec, když dají ruce knězi,
aby je spojil, cos tu vězí,
co pannu trápí potají.

Teprv když Josef, ženich její,
do svého domu přivede ji,
ukryje tváře do dlaní.

"Proč pláčeš, holubičko bílá?
Tys moje píseň, já tvá síla,
jež před vším zlem tě ochrání."

"Ach, příteli můj usouzený,
jak rozdvojené srdce ženy
chceš vzít pod svou ochranu?
Mí rodiče mne tobě dali
a já se zaslíbila Králi,
že jenom jeho zůstanu."

Ztich Josef, setře slzu z tváře;
pak pohledem svým plným záře
jak pláštěm pannu obestře.

"Hle, vždycky budu, slibuji ti,
o tobě mluvit, zpívat, snít
jen jako bratr o sestře,

ty zůstaň pannou Pána mého."

Tu ona klekne podle něho,
i počnou dvojzpěv srdcí svých...
A venku bouří jako moře
svět plný žádostí a hoře,
svět, nad nímž dosud vládne hřích.

VII

Kráčelo jaro Nazaretem.
Učilo ptáky zpívat dětem
a v srdcích probouzelo žal.
Proč, proč je smutno v Nazaretě?
Proč je tak smutno v celém světě?
Že mor i v kvítí hořkne dál.

Těž v tesařově domku chudém
stýská si panna nad osudem,
jejž vysloužil si bědný lid.
Vší silou duše své i těla
ta dívka pokorná by chtěla
na Králi spásu vymodlit.

A hle, vtom před ní znenadání
se jako tichý plamen sklání
zářivý jinoch neznámý.
Kdo je ten krásný? Anděl Páně.
Na prsou kříží bílé dlaně.
Co dívce nyní oznámí?

„Bud' zdráva, Boží lásky plná!“
Domem se jako světlá vlna
rozlije neslýchaný hlas.
"Pán s tebou, květe liliový!"
A jinoch tajemnými slovy
zvěstuje Panně Boží vzkaz.

- Dechnutím Krále Hospodina
květ liliový počne Syna.
A staniž se tak ještě dnes!
Ač Král, Duch Boží, svatá Panno,
vyčkává na tvé ne či ano.
Svobodně vol a odpověz.

Tu strnou nebesa i země.
Proud času stanul přetajemně,
ustaly strom i tráva růst,
své vody zastavila řeka.
Jak Bůh, tak celý vesmír čeká
na slovo, slůvko z jejích úst.

V nastalém tichu prudce šumí
krev srdcem Panny. Nerozumí:
jak zvláštní má to přinést daň?
Chtěla být služkou lidu všemu,
ne matkou dítěti jedinému.
Ale - jak Pán chce, tak se staň!

Jen zaševelí tato slova,
vtom čas i prostor hnou se znova
a rozproudí se opřekot.
Jaro, jež Nazaretem kráčí,
hned jásos lije v písni ptačí:
Květ liliový počne plod!

VIII

I tesař Josef, ženich cudný,
okusí nápoje z té studny,
jež sluje Boží tajemství.
Za noci v snách mu anděl poví,
v co uzrát má květ liliový.
O synu-Králi Josef zví.

"Narozen svatě z čisté Panny,
dán bude tobě do ochrany..."
A zmizí anděl jako dým.
Procitne Josef, sepne dlaně:
"Bud' velebeno jméno Páně
za to, že vím, že vědět smím!"

Zná staré proroctví a jásá,
že je tak blízka světa spása.
Ráno pak praví: "Maria,
má sestro, nevěsto a paní,
vím o andělském zvěstování.
A čemu ty chceš, chci i já.

Těž já chci v díle převelikém
být nepatrným služebníkem,
ač mám jen ruce tesaře
a neznám nic a nejsem ničím.
Jsem tvůj však." Zrakem holubičím
zavadí Panně o tváře.

A když mu ona s plachým studem
oplatí pohled, v domku chudém
dvou srdcí zář se rozsvítí:
"Jak možno, bratříčku a pane,
takové štěstí svrchované
před světem v sobě ukryti?"

A skrývají je, prosti oba,
že ani Satanova zloba
to hnízdo lásky nezvětří.
Dál Panna hospodaří pilně,
dál Josef lopotí se v dílně,
jen šťastně vzdychají: Jsme tři.

Začasté Panna v nočním tichu
přemýšlí vděčně o ženichu,
jejž dal jí Bůh co věrný štít.
Ó, jak je mocné jeho rámě!
A v jeho duši jako v chrámě!
Sladko je vedle něho žít.

A Josef? Vždy si vedl skromně;
teď ale kolem Panny v domě
obchází přímo po špičkách,
bázní až dýchat zapomíná.
"Hle, živý stánek Hospodina!
A zvolil si můj chudý práh!"

IX

Je letní den. A Panna svatá
cedrovým hájem do hor chvátá
k příbuzné jménem Alžbětě.
I té dal Bůh, že bude matka
vyvoleného pacholátka.
Jan Křtitel zváno po světě.

Jde panna stezkou osamělou,
pod nohy se jí květy stelou,
jak rosu chtěly by ji nést.
Příroda všechna dobře tuší,
pro co jsou lidé slepí, hluší:
že dívka Matkou Boží jest.

Alžběta, přítelkyně pravá,
už před domem ji očekává
a slovem prorockým ji zve:
"Tvůj příchod darem nebes je mi,
tys požehnaná mezi všemi
a požehnáno dítko tvé!"

Klesnou si vroucně do náručí.
A co v nich beze slova zvučí,
to skřivan jásá v modrý vzduch:
Blíží se naplnění času
pro příslibenou světa spásu!
Veliké věci činí Bůh!

Tu děťátka pod srdci matek
(snad aby dovršila svátek)
láskou se pohnou k sobě blíž.
A Panna slzu díků stírá
a Panna ústa otevírá.
Slyšte, vy hory, větre, slyš!

„Velebí moje duše Pána,
povznese hlas až nad skřivana,
"že na svou služebnici shléd.
Neznámou, chudou, opuštěnou,
jak perlu zdvih mě na ramenou
a za podnoží dal mi svět!

Mne budou, mne, jež ničím není,
velebit všechna pokolení,
až zvědí, co jim skryto jest!"
Z Panny tak zpívala choť Krále.
Podnes ta píseň k Boží chvále
hřmí jako zvony klenbou hvězd.

Po týdnu Panna od Alžběty
se vrací stezkou mezi květy
zas domů k svému ženichu.
Kamení z cesty uhýbá jí
a horský vítr dech svůj taji
před Pannou-Matkou bez hříchu.

X

Nastala zima. Dny jsou kratší.
A v tvářích lidí dál se zračí stín
bolestného čekání
na spásy den, jenž nepřichází.
Jsou v mrazech smrti jako nazí,
nic, nic je před ní nechrání.

Ach, kdyby věděli... V tom čase
císařská vůle hlásala se,
že spočten bude všechen lid.
Proto se každý bez prodlení
do místa svého narození
má ke sčítání dostavit.

Hned proudí zemí celé davy,
na koních, oslech, do únavy.
Císaře nutno poslechnout.
Josef též v městě domov nemá,
svým rodem patří do Betléma.
Svízelná, dlouhá to je pout.

Poprvé v životě se trudí
pokorný tesař, že jsou chudí,
že pěšky musí s Marií.
Je slabá už a těžko chodí.
Vždyť brzo, brzičko se zrodí
plod uložený v lilii.

Přes hory, doly, po kamení,
v sychravém větru, chladu, mženi -
tak putuje On, králů Král,
všech vládců svrchovaný vládce
(prozatím spící v Panně-Matce),
kam světský vladař rozkázal.

A podruhé se Josef trudí,
jak bolestné je býti chudí:
když hledá nocleh v Betlémě.
V hospodách, v městské noclehárně,
od domu k domu prosí. Marně.
Vymizel soucit ze země.

Spát smí, jen kdo si zaplatili?
Pannu již opouštějí síly
a Josef stěží krotí hněv.
"Pojď, sestro, střecha Páně všude,
i tam v těch skalách. Pro nás chudé
stačí dnes na salaši chlév."

Za městem vskutku najdou sluji,
nouzový chlév, kde přežvykují
volek a oslík u jeslí.
Zde tedy pro dnes budou doma!
"Ulehni, zdřímni, sestřičko má."
Pod Pannou nohy podklesly.

Vyskočí, vběhne do jeskyně...
Hle, Panna bdí! A v jejím klíně
- buď chvála Pánu v nebesích! -
tam ryze svítí záře bílá!
Zář ze záře to vystoupila!
I poklekl - a ruce zdvih.

.. Zde jest, Král z Krále, dítko z Panny,
jež vyhojí ty temné rány,
zející v nitru národů.
A usouzená lidská stáda
vyvede z moci zlého hada
a mír jim dá i svobodu.

Ó, dítě! Než to vše se stane,
spi, spinkej, v plínkách zachumlané
a položené do slámy.
Spi, spinkej, poupě nejvonnější,
ať píseň má tě ukonejší.
Spi, sladce spinkej u mámy.

A spalo. Venku nad jeskyní
roztálo v požár hvězdné jíní.
V hlaholu trub a znění lyr andělé
z nebe sněží po stech. –
Buď sláva Bohu na výsostech!
A lidem na zemi buď mír!

XII

A ještě nedohořel ani
ten požár na nebeské báni,
nedozněl ještě slavný zpěv pod
širou klenbou stříbrozrnou -
již ze všech salaší se hrnou
pastýřů hloučky v skalní chlév.

"Jen pojd'te, pojd'te, dobří chud
Ten jas, co ze spánku vás budí
a ukazuje k Betlému,
ta hudba, která zas a zase
tajemně noci rozlévá se,
vše platí králi našemu.

Jen pojd'te, syna mého děti,
na jeho krásu pohleděti,
před níž se nebe uklání.
Jen pojd'te, pokorní a tiší!
Proste, a on vás neoslyší:
jste jeho první poddaní.

On vaše cesty hrbolaté,
po nichž tak těžce chodíváte,
svou hebkou patou urovná..."
Tak vítá chasu Panna,
matka vyvoleného pacholátka,
vždy Popelka, dnes královna.

Je div, že pozbyli tu řeči?
Se zatajeným dechem klečí
a hledí v Mariinu tvář,
i zářící i ozářenou,
s děťátkem v plínkách na kolenou.
Tak víra hledí na oltář.

Až Josef, jenž tu klečí taky
a neodvrací z dítky zraky,
pocítí náhle jitřní chlad.
Jde, srovná slámu v koutě stáje
a Pannu, která znavena je,
uloží něžně na svůj šat.

Hned všechna chasa, muži, ženy,
vysvléká haleny a pleny
a prostírá je pro Pannu.
Královna chudá s chudým synem
leží pod chudým baldachýnem
a chlév má za svou dvoranu.

"Blahoslavení dobří chudí,"
s děťátkem přitištěným k hrudi
zašeptá ještě polospíc.
A její tvář je v šeru sluje
studánkou, k níž se nachyluje
slunečná, mocná Boží lic.

XIII

Ani den bílý nezastíní hvězdu,
jež svítí nad jeskyní znamení
spásy pro lidi.
A přece pouze vroucí víra,
jež nebi srdce otevírá,
tu hvězdu svítit uvidí.

A tak ji také znamenali
v písmech a věštbách obeznali
tři zbožní, moudří králové
v dalekých krajích Arábie.
I v prsou králů někdy bije
horoucí srdce takové.

Společně vyšli od východu
přes devatero hor a brodů
za hvězdou směrem k Betlému.
Se sluhy vyšli, se soumary
a s mnoha převzácnými dary
vzdát poctu Králi malému.

Navštíví cestou Jeruzalém.
Zde v paláci svém okázalém
zlý Herodes, král Židů vlád.
I on, když zví cíl jejich pouti,
chce před děťátkem pokleknouti.
"Přijďte mi říci, kde má hrad."

A dál za svitem hvězdy zase
královský průvod ubírá se,
až dojdou do skal nad Betlém.
A tu jak prst jim ukazuje
ta hvězda do chudičké sluje.
A oni vkročí za světlem.

Vkročí - a kolena svá skloní.
Kdo jednou spatřil to, co oni,
už neodvrátí oči zpět.
"Ó, stokrát požehnaná matko,
ukaž nám, ukaž Jezulátko,
na něž tak dlouho čekal svět!

Hle, naše dary, stříbro, zlato,
trní se nám v dlaních jako bláto
před tváří tvou. A tak i my, králové,
věštcí, mudrcové,
před tím, jenž Synem Božím slove,
jsme jenom dětmi malými."

Dary, jež zdaleka sem nesli,
pokorně složí vedle jeslí.
A zas v průvodu pomalém
chtějí se vracet. Anděl Páně
sen prorocký však sešle na ně:
Nechod'te přes Jeruzalém!

XIV

Výstrahy andělovy dbalí,
jinudy k domovu se brali
tři králové. A Herodes,
jak za dnem den se marně ztrácí,
bloudí a těká po paláci.
"Zas nepřišli! Snad přijdou dnes."

Proč zuby skřípe nedočkavě?
Jak žhavý hřeb mu vězí v hlavě
zvěst od mudrců z východu:
že tak, jak dávná písmá praví,
v Betlémě zrodí se král pravý
a bude světlem národů.

"Král? Pravý král a Židů vládce?
A co jsem já? Mám trůnu vzdát se
a synové mí sluhy být?!
Až zvím jen, které že to dítě
chce se stát králem, půjdu hbitě
královské čilko políbit!"

Zle při těch slovech tvář se vraští
a z každé vrásky plane záští
a z každé vrásky čiší děs.
Myšlenky zuří v něm a každá
je zpola vykonaná vražda.
Takový je král Herodes.

Marně však čeká. "Podvodníci!
Slíbili, že mi přijdou říci,
kde spí to hádě v Betlémě.
Ať! Nemám jich už zapotřebí."
A zlověstně se při tom šklebí.
"Hej, strážce moje, slyšte mě!"

Posedlý běsem vojsku velí
prohledat ihned Betlém celý
a pacholíčky do dvou let,
ať vznešení jsou nebo prostí,
povraždí t všechny bez milosti...
I sama země tuhne v led,

když slyší zoufalý kvil matek
nad mrtvolkami nemluvnátek.
Nešťastný Betlém! Jenom chlév
dal za přístřeší Králi-dítku:
teď od příbytku do příbytku
cestičky značí dětská krev.

Herodes jása nad mrtvými.
"Ať byl to který byl, je s nimi!
Dodýchal, nevitáný král!"
A bylo by tak bezpochyby,
jak ukrutník se těšil - kdyby
se nestalo, jak Bůh si přál.

jdi do Egypta! Dítko s Pannou
tak dlouho měj tam pod ochranou,
až hlas můj zavolá tě zpět."

- Poslušen toho, co hlas říká,
- naložil Josef na oslíka
matku i sladký z růže květ.

Vezme i dary. Dobré budou
v cizině pro rodinku chudou.
A bez nářku a bez řeči
ujíždí nocí dál a dále,
daleko od Heroda krále,
v zem neznámou a v bezpečí.

Teprv když ujdou mnohé míle,
pohlédne k Panně provinile,
jako když sám tím vinen je.
"Jen strast máš se mnou, sestřičko má."
- "Kde láska je, jsme všude doma,"
Panna se na něj usměje.

"A hle, zde spinká, Láska živá!"
V obou se srdce rozezpívá,
když na děťátko popatří.
"Zde spí, zde před světem se skrývá.
Bůh silný žehnaje se dívá
na nás, můj drahý, na nás tři."

XVI

Dlouho se, dlouho hříchy množí,
až jednou překvapí hněv Boží.
To zakusil i Herodes,
když za svou ukrutnost a vinu
zmíral na strašnou prašivinu,
na hnoji skoro, jako pes.

Josef, jak Boží hlas chtěl tomu,
s rodinkou navrátil se domů.
A nastal nový, sladký čas.
Tesařův domek v Nazaretě
tepe jak srdce. V zimě v létě
voní v něm dříví, mír a jas.

Děťátko Ježíš roste z plínek.
Je z něho kučeravý synek,
za tátou leze po zemi,
švitoří, hnízdí jako ptáček
v bělostné kupě hoblovaček
s rozhořelými tvářemi.

Jindy zas hlídá blízko vchodu
matku, když vyšla vážit vodu
s hliněným džbánem na hlavě.
Je vysoká, ach, vysoká je
s tou korunou, jak palma z ráje,
palma, jež kráčí po trávě.

A zpívá, stále zpívá cosi.
Když drhne zem, když klestí nosí,
když nahýbá se k ohništi,
když uspává. A jsou to zpěvy
tiché jak ševel v listí révy,
když rosa jitřní na ni dští.

A snad, že vůbec Panna zpívá,
slyší jen Bůh. Vždyť mlčenlivá
ji nazývají sousedé.
Snad zpívá jenom tím, že září
postavou, pohyby a tváří,
jak sluncem když ji opředě.

Ó, proč to nikdo nevidíte?
Proč vidí to jen božské Dítě,
když zadívá se na matku?
Neznámá, chudá, mlčelivá,
v šat Popelky se světu skrývá
dle dávných Božích úradků.

Josef, když zhlédne tak stranou,
jak objímá se dítko s Pannou,
slzí - a je mu do tance.
"Stůj, čase, zůstaň venku, světe!
Dál od matky a od dítěte!
Já jsem tu, jejich ochránce."

XVII

Míjejí roky. Z pacholete
je krásný hoch. A jenom kvete,
pro radost je svým rodičům.
Pozorné oko, ruka hbitá,
sám díla otcova se chytá,
hlaholem práce plní dům.

Zápolí s těžkou širočinou,
až kapky potu z něho řinou.
Pak večer k matce přisedá
a jako hudbě naslouchá jí.
O pravém, věčném Otci v ráji
chce vědět všechno, co se dá.

A jak by to měl psáno v duši:
co ona na půl slova tuší,
on v celou píseň dopoví.
A pěstoun Josef, ruce v klíně,
si připadá jak na hostině
a s úctou vzhlíží k synovi...

Nastal čas velkonoční pouti.
Chlapec má letos přikleknouti
poprvé k svaté oběti.
Zří Jeruzalém plný slávy.
Zří velechrám. A davy, davy,
proudící v rušném napětí.

V takovém shonu a v té změti
snadno se matkám ztratí děti.

A tak i svatá rodina
je proudem davu roztržena.
Maria, bledá jako stěna
v úzkosti prvé o syna,

i pěstoun Josef, jako štvání,
hledají, bloudí bez přestání.
Synáčku, synu, jaký bol,
jaký bol způsobil jsi mámě!
Až konečně ho najdou. V chrámě.
Kruh učitelů kolem kol

a on, pln ohně, bádá s nimi
nad nábožnými tajemstvími,
v písmech jim dělá průvodce.
"Cos nám to učinil, mé dítě?
Otec i matka hledali tě!"
- "Mne? Vždyť jsem doma, u Otce."

Matku až v srdci bodlo. Jistě,
zde je Syn Boží na svém místě,
vznešený, vzdálen, sám - a všech.
Ba všech, on patří všemu světu.
Když jde pak s nimi k Nazaretu,
rodiče stěží tají vzdech.

XVIII

Hoch Ježíš vzrostl na jinocha.
A srdce matky se jím kochá,
kdykoli na něj pohlédne.
Jak princ, jenž vyjel proti draku,
slunečný třpyt má ve svém zraku,
jenž hlubší je den ode dne.

Ó, kdy, ó, jak, tajemný Synu,
vykročíš k hrdinskému činu?
A jakou připravím ti zbraň?
- Ne, neptá se, vždy mlčelivá.
Jen každý tah si v paměť vrývá,
jak denně mlčky hledí naň.

I Josef z rodu Davidova
bdí, pozoruje beze slova, kdy
jinoch zdvihne meč a štít.
Sám vedle zářícího syna
pomalu bledne, uhasíná svíce,
jež vydala svůj svit.

Choval a živil světlo světa
a dochoval až v mužná léta.
A dal mu vše, co měl, a rád.
Teď už jen čeká odevzdaně
na slavný den, až Syna Páně
nad světem uzří kralovat.

Ale jak vždy stál ve všem stranou,
ani tu slavnou podívanou
mu není usouzeno zřít.
Anděl, jenž tolikráte za ním
od Boha spěchal se vzkázáním,
oči mu přišel uzavřít.

Zlehýnka svíce jeho těla
za jedné noci dohořela.
A duše, ptáče přejasně,
rychleji než sám anděl vzlétla
tam vzhůru do náruče světla.
A zrakem, jenž už nezhasne,

jinak a líp než kdekdo z lidí
děj, který teprv přijde, vidí
a slaví, jása ze všech sil,
kde lidé v stínu ještě pláčí.
Ó, hudbo ráje, hudbo sladší
nade vše, co kdy člověk snil!

"Mí drazí v nazaretském domě,
neplačte, neteskněte po mně, já
došel domů, v Boží dlaň."
...Ó, svatý Josefe tam v ráji!
Nás i ty, kdo dnes umírají,
po cestě provázej a chraň.

XIX

Tesařskou kytlí opásaný,
syn královský, syn chudé panny,
sám světu neznámý a chud,
prací svých rukou matku živí,
vždy vážný, tichý, mlčelivý,
ba tišší než kdy doposud.

- Kdy, kdy už (srdce Panny ptá se),
kdy vyrazíš? Kdy v plném jase
zjevíš se světu jako král? -
Však na rtech matky ani vzdechu.
- Jsi se mnou, můj? Mně pro útěchu
tesařem chudým buď jen dál. -

Než míjí čas a dozrál k činu.
Jednoho rána širočinu
do trámce tesař zasekl,
odpásal kytlici a vřele
zdvih oči k matce rozechvělé,
když před ní s úctou poklekl.

Dej, matko, synu požehnání,
jde do boje. A jeho zbraní
bude jen láska, stůj co stůj.
Krev beráncí mu v žilách teče,
tu jsi mu dala místo meče: tou
je a povždy bude tvůj.

A hledíš za ním. Sám a pěšky
- krok od matky je vždycky těžký -
pro dílo domov opouští.
Jde... vzdaluje se... přelud bílý.
Jde usebrat své svaté síly
v samotě, v postech, na poušti.

A poušť, poušť pustá je i v domě.
Matka jím bloudí nepřítomně.
Už není komu čistit šat,
komu mýt nohy, komu vařit.
Jen sobě má teď hospodařit!
A prázdno číší odevšad.

V té prázdnotě jí myslí tane
otázka sklíčená: "Ó, Pane,
to již můj úkol ukončen?
Vždyť jsem tak málo vykonala!
Jen děťátku jsem život dala
a žila údělem všech žen."

- Má Popelko, tvé srdce skromné
vykoná ještě mnoho pro mne
a pro svůj lid. - Zná, zná ten hlas,
jenž ze všech úhlů světa vane.
"Mlčím a čekám. Tvá jsem, Pane.
Jen syna ved' a lid můj spas."

XX

Konečně po dnech čtyřiceti syn,
matko, z pouště vrací se ti.
Ale ach, je to ještě on?
Jako by vzrostl! V úzké tváři
dva ohně místo očí září.
A hlas - hlas proměnil se v zvon.

- Pojď ženo! - zrakem víc než slovy
zve ji ten neznámý a nový -
kam? proč? *Toi* jeho tajemstvím.
A matka věrně, s odevzdáním,
Popelka poslušná, jde za ním,
ne synem, ale Pánem svým.

A přece jen, když jdou tak spolu,
on k ní tak něžně shlíží dolů,
jak by ji odprošoval. Zač?
"Je, je můj syn, ach, je mé dítě
ten cizinec, ten král!" A skrytě
přemáhá matka šťastný pláč.

Nejprve jdou, kam byli zváni:
na svatbu v galilejské Káni.
Chudičká svatba byla to,
všeho tam poskrovnu, i vína.
To aby slavné dílo Syna
u chudých bylo počato.

Když už je vidět na dno džbánů,
Maria prostě vzhledne k Pánu:
Co učiníš? - I poručiv,
ať přinesou džber vody, krátce,
jen aby vyhověl své matce,
se nad ním pomodlí - a div!

Ve džberu jiskří místo vody
vínečko pro císařské hody
ze vzácných, nejvzácnějších rév.
Jen pijte, bodří svatebčané!
Však brzy větší div se stane,
až promění Pán víno v krev!

Záhy jde pověst Galilejí
o dobrotivém čaroději,
jenž mluví věci podivné.
Pod jeho rukou, která léčí
nemoci, strasti sebevětší,
i mnohý mrtvý oživne.

Kdo je ten poutník? A ta žena?
Maria, nikdy neznavena,
jde všude s ním co světlý stín,
tu zblízka, jindy zpovzdaleka.
A na vše s dychtivostí čeká,
co učiní, co řekne Syn.

Nechodí s ním jen matka sama.
Kam přijdou, roste pod rukama
kruh věrných. Nejvěrnější z nich
s pečetí ohně na svém čele
stanou se žáky učitele
beze škol, bez učených knih.

Jednu Pán otevírá školu
pro dvanáctero apoštolů:
své srdce plné lásky k všem.
A brzy do té školy nové
se hrnou celí zástupové
za učitelem Ježíšem.

- Nade vše miluj Boha svého!
A každé lidské dítě jeho
tak jako sebe sám! Nic víc,
tak prostinká je božská věda.
A každý najde ji, kdo hledá,
jak slunečnice jda jí vstříc.

- Ta věda od hříchů a smrti,
jež v nočních zimnicích nás drtí,
na věky věků vyléčí.

Odkud to ví ten z Nazareta?

- Já přišel pro spasení světa,
jsem cesta, pravda, bezpečí.

Je tedy tím, jež od staletí
čekají Adamovy děti?
Koho nám přislíbil Bůh sám,
prorokovaným Mesiášem?
A je tu s námi, v středu našem!
Či proroka jen vyslal k nám?

Vždyť ten, jenž slíben, měl být králem!
A tento v šatě oprchalém
je tesař, jakož kdekdo ví.
Jen ty, Popelko mlčelivá,
jediná tušíš, proč se skrývá,
proč jeho šat je takový.

Ty, která jako žádný z lidí
jsi stále s tím, jenž světy řídí,
a znáš, jak jeho hlas je tich,
tys jediná už pochopila,
když slovo za slovem jsi pila
pozorně ze rtů synových:

že tento Chudý z Nazareta,
až zetlí všechny trůny světa,
na trůně svém se zaskvěje;
král panující v hloubi duší,
skryt jako zpěv těm, kdo jsou hluší,
král svrchované naděje...

Po Galileji, po Judeji
denně se velké divy dějí.
Kamkoli vkročí božský Pán,
jen promluví, a hned je všady
jak dobrý pastýř svými stády
zástupy lidí obsypán.

I chtějí stále nové divy.
Ti nejsou již tak trpěliví,
Popelko tichá, jak jsi ty.
Je-li Syn Boží dán jim k spáse,
ať zde je spasí, v tomto čase,
král mocný, slavný, neskrytý!...

Nastal čas velkonočních svátků.
Pán ubírá se na oslátku
do města k svaté oběti.
Zas Jeruzalém plný slávy!
Zas vechrám! A davy, davy
ve stále větším napětí.

Čekají - vědí nač. "Už jede!"
Smrtelně vážný, tváře bledé,
Pán vjíždí jednou z městských bran.
A davy se v tom okamžiku
dají do jásavého křiku.
"Ať žije král!" zní ze všech stran.

"Hosana Synu Davidovu!"
volají poznovu a znovu
ze stromů, z oken, z plochých střech,
až otřásá se Jeruzalém.
Snítkami oliv, listy palem
cestu mu stelou napospěch.

V tom holdování prostoduchém
sen otrocký se vznáší vzduchem:
- Teď pomine nám strast a žal!
Vždyť zemře-li kdo, zase vstane!
Dny jako stoly obtěžkané
nám prostře divotvorný král.

A jenom duše Mariina
z vítězoslavné jízdy syna
necítí radost, ale děs:
že za vším jásosem už nyní
přípravy temné kdosi činí,
temnější než sám Herodes.

Ba, jsou tu z mocných světa mnozí,
kdo slávy Kristovy se hrozí.
V srdcích jim syčí rajský had:
- Než vypadne nám z rukou vláda,
nutno ta kořící se stáda
odloutit, koupit, obelhat!

XXIII

Ty dny je v městě jako v úle.
A k tomu z vladařovy vůle
přibylo římských vojáků.
Co když se s těmi davy tady
pokusí zmocnit světovlády
ten prorok, ten muž zázraků?

Těž farizeové a kněží
krok za krokem ho pilně střeží,
štvou lid a siji nenávist.
Už hledají, už našli zrádce.
Těžko je v duši Panně-Matce
a chví se, chví se jako list...

Pán podle židovského zvyku
zasedl s kruhem učedníků
k velikonoční večeři.
Vedle pak v síni shromážděny
s Marií mnohé zbožné ženy
a z mladších žáků někteří.

A srdce všech jak na číhané,
že cosi velkého se stane
zakrátko. Věru, zakrátko!
- Ach, synu můj tam za tou stěnou,
kéž bych tě směla na kolenou
zas pochovat jak děťátko!

Pán vstal. I ztichlo kolem stolu
všech dvanáctero apoštolů,
že slyšet jejich srdcí tep.
Pán vzhlédl k nebi, potom na nich
spočinul pohledem a v dlaních
zved bílý nekvašený chléb.

A poté slovy tajemnými
o ten chléb rozdělil se s nimi.
"Mé tělo jíte, já jsem chléb."
A dal jim jísti. Kolem stolu
pokleklo dvanáct apoštolů
a ztajilo svých srdcí tep.

A zas Pán k nebi ruce vzpíná.
V nich pozdvihuje kalich vína
a ve svou krev je promění.
"Kdo jí mé tělo, krev mou pije,
já v něm, on ve mně navždy žije.
To číňte pro své spasení."

Tak osten smrti zlomen zase?
Ach, ještě ne, ach, ještě k spáse
je třeba Boží bolesti.
Už vstává ten, jenž dílo začne:
apoštol Jidáš, tváře mračné, svou
zradu spěchá provést.

XXIV

Stmívá se, už je po hostině.
Za stěnou do vedlejší síně
slyšet, jak hřmotí stolice.
Pán s učedníky odcházejí.
A Maria by nejraději
vyběhla do tmy ulice

(tak tíživá ji úzkost mučí)
a vzala syna do náručí
a ukryla ho před světem.
- Zda ještě jednou v klín jí složí
tu milovanou hlavu Boží,
jako když býval dítětem?

Byl děťátko, byl takhle malý.
Ručky se do mne zatínaly,
když pil, až na něm perlil pot.
V očičkách tmělo se mu nebe.
Měls maminku, já měla tebe,
života přetajemný plod!

Vtom náhlá mdloba na ni padla.
Musí ven, musí z večeřadla!
Syn kdesi drcen bolestí!
Smrt po něm sahá blíž a blíže,
lpí na něm všeho světa tíže
a nemůže ji unést!

Je sám! - Je sama. Ulicemi
vláčí své duše nářek němý.
Synáčku, synu, jaký bol,
jaký bol způsobil jsi mámě!
Tentokrát nenajde ho v chrámě –
noc, tma a zrada kolem kol.

Je sám! Kdo může vědět lépe
než srdce matky, které tepe
se srdcem syna v souhlase, jak
popel smutku denně více
zatmíval jeho zřítelnice,
když světle mluvil o spáse!

Jak vysoká to asi cena
má za ni býti zaplácena,
jak velké clo, jak těžká daň?
Nevím, ach nevím, Otče ráje,
a jen se chvím, že nesmírná je.
Ale - jak ty chceš, tak se staň...

...Na hoře v sadě Getsemaně
z kamení těžce vstal Syn Páně,
do krve zbrocen úzkostmi,
sám. Budí služebníky spící.
A vtom už kmitlo pod vinicí
neklidné, rudé světlo z tmy.

XXV

Na hoře v sadě Getsemaně
kmitají louče, chřestí zbraně.
Pochopi, drsná sebranka,
vedená zrádným učedníkem,
sápou se s kletbami a křikem
na bezbranného Beránka...

Je souzen kněžskou veleradou.
Otázky zálučné mu kladou:
"Tys Mesiáš? Tys Boží Syn?"
A když on, živá pravda, mlčí,
pění se jejich srdce vlčí
a ústa plná vzteklých slin

po tobě **plijí**, nový Chlebe!
A netuší, že soudí sebe,
že soudí nás - že soudí hřích
v tom, který všechen hřích a vinu
všech pokolení lidských synů
sám nese na ramenou svých.

"Na kříž s ním!" Na kříž s bídou světa.
Pán ráje, tesař z Nazareta
jen proto stal se člověkem.
S ním zemře věčná smrt. S ním vstane
k životu lidstvo ukované
v tom hadím jařmu odvěkém...

Ale ach, je syn lidské matky.
Míjí noc před velkými svátky
a město kolotá i v tmách.
Maria bloudí ulicemi,
sama, tak sama mezi všemi,
jak umí být jen žal a strach.

Ví, celým srdcem ví: teď právě
na synáčkově drahé hlavě
stín smrti utkvě! Jak a kde?
Vtom potká ženy, spěchající
novinu strašlivou jí říci:
že synáčka už nenajde.

Byl souzen, vržen do žaláře.
A ráno půjde před vladaře,
jenž má soud kněží potvrdit. ..
.Míjí noc před velkými svátky.
A v srdci přežalostné matky
jak blesk meč bolesti se kmit,

bolesti, pro niž není jméno.
A srdce zplna zasaženo,
kleká před Pánem Bohem svým.
- Hle, Popelko má, toť ta cena,
jež musí býti zaplácena!
A ty ji budeš platit s ním.

Je kalné ráno. Panna svatá
k paláci vladařovu chvátá,
kde už se z hloučků slévá dav,
hlučící, rmutná lidská stoka.
„Vedou ho! Vedou lžiproroka!
Přichází vladař! - Zdráv bud', zdráv!"

A Ježíš stojí před Pilátem. Všechno
se děje s velkým chvatem,
vždyť večer svátky započnou
a do té doby... Do té doby!...
Poslouchá vladař obžaloby
a tuší zlobu záskočnou.

Má se však přítí se zástupy,
které dnes krvelačně tupí,
komu se včera kořily?
I dá jej - zatím - zbičovati.
Dav třeští, Syna vlekou kati.
Šat z něho strhli, košili,

k sloupu ho vážou. Na smrt bledá,
Maria pohled synův hledá.
Ach matko, nedívej se! - Ne.
Poslušna zraku svého syna, odvrací
tvář, jen nehty vtíná
do dlaně ztuhlé, bezkrevné.

Jen slyší, slyší, jenom slyší.
Svist - svist - ba i to sebetišší,
to holubičí úpění.
Koho to bije lidská ruka?
Čí plet' to v dešti bičů puká?
Čí krví zem se rumění?

Po nekonečnou půlhodinu
jen slyší, slyší. - Ach můj synu,
smím se už nyní podívat?
Přes davy zevlujících lidí,
přes ledovou tříšť v očích vidí
krvavý kráčeující šat.

Smýkli jím na parník. A nyní –
co hrozného s ním ještě činí?
To vrážejí mu na hlavu korunu z
trní, v dlaň kus třtiny.
Klanějí se mu. Z šaškoviny,
jen pro surovou zábavu!

Dav cosi posměšného ječí,
těž kleká. Panna zpovzdálečí
neslyší pro svůj hřmící žal.
Jen vidí, vidí, jenom vidí:
nad smečkou přeubohých lidí
v své krvi září, září Král.

Ani to kruté zbičování
před smrtí Pána neuchrání.
Dav zachvácený šílenstvím,
štván, jítřen, hněten farizeji
se domáhá tím zběsileji: . "Ukřižuj!
Na kříž! Na kříž s ním!"

Však nejdřív - s křížem na ramena,
ztýraná, zbitá, zkrvavená,
a k hoře popravčí jej nést,
sám, propastně sám v ryku luzy,
sám cestou bolesti a hrůzy,
tou nejstrašnější ze všech cest.

Pohnul se průvod po náměstí.
Změtené vlnobití pěstí
vzdouvá se, bouří výš a výš.
A nad ním - Králi Hospodine! -
krok co krok potácivě plyne
tvé ráhno spásy - Kristův kříž.

Svět, hrozen hříchů, se naň věší,
svou zlobou těžký, strachem těžší.
A matka? Běda přeběda!
Jen zrakem do dna zakaleným,
jenom svým srdcem probodeným
synovo břímě nadzvedá.

A drtivá je tíha kříže.
Syn pod ní chýlí níž a níže
tvář sinou, zrudlý diadém.
A celé pluky archandělů,
jež slétají se k jeho čelu,
ho nezadrží před pádem.

Jak ten strom spásy zdá se vratký!
Meč obrací se v srdci matky.
Jsi živ? A můžeš ještě vstát?
Uzdvihneš, Synu můj a Pane,
své údy na smrt utýrané
pro novou pouť, pro nový pád?

Od bran až k patě Kalvárie
kříž stále tvrdší brázdu ryje
v tvou, země judská, zprahlou líc.
Ach, kde je konec ratolestem, jež
při nedávné jízdě městem
stlaly se slavně Králi vstříc?

Kam poděli se věrní Páně?
Kamení děs u padlo na ně,
i rozprchli se do všech stran.
Jediný kráčí v hloučku malém
plačících žen, sám němý žalem:
ten Mistrův nejmilejší, Jan.

XXVIII

Naposled v prachu na kolenou,
naposled s tváří pohaněnou
krvavě, těžce líbá zem
Pán, který v doprovodu katů
dovlékl kříž až na Golgatu.
Zde má ten strom být zasazen,

rajský strom nový, obtížený
tajemným plodem z lůna ženy,
jenž dozraje až přikován.
Ó matko, matko přebolestná,
kolik se mečů ještě vměstná
v srdce už nyní plné ran!

To nejsou staletí, co tepe -
vteřiny jsou to! Hluché, slepé,
jež buchot kladiv počítá.
Ty ještě stojíš? Palmo přímá,
s očima světa zavřenýma,
v kamennou bledost ukrytá!

A jen ten buchot všudy, všudy!
Nejsou to tvoje bílé údy,
co rzivé hřeby divě rvou?
- Ach, kéž by byly! Kéž bych směla,
synáčku-Bože z mého těla,
za tebe nésti trýzeň tvou!

Tak - sám a sama - trpí spolu...
Náhle, jak bouře na vrcholu,
hřmot zlomen v prudkém ztichnutí.
Co se to děje? Ach, ta tíha,
když zkamenělá víčka zdvihá!
Než oči vzhlédnout přinutí!

A tu ho spatří, ve tvář tváři.
Přibitý, oběť na oltáři,
z ran černých, rouhavých jak hřích
potůčkem rudým krev svou lije
na lysé témě Kalvárie,
strašlivě sám, strašlivě tich.

A strašně sama, strašně ticha
i matka. Nelká, nezavzdychá,
jen Synu hledí do očí.
V nich rouška smrti houstne, šedne,
tmu tmoucí plodí za poledne,
tmou mraznou srdce ob točí.

Poslední záchvěv. Dokonáno...
- Vyrvi se tmám! Ó vrať se, Panno!
Zavolej! Zaplač! Vydej vzdech!
Jan k životu ji vrací znova.
- Bud' u svých dětí, Matko Slova,
ó, matko má, ó, matko všech!

XXIX

Hle touhu hrůzně vyplněnou!
Chovám tě, chovám na kolenou,
synáčku můj, tak můj, ó žal,
jak ještě nikdy. Můj až příliš!
Kam já se pohnu, tam se chýlíš,
klas došlý, jenž se odevzdal.

Kolikrát za ta krátká léta,
hošíčku bosý z Nazareta,
podobu změnil s přede mnou!
Až bolno bývalo se dívat, jak
dovedls i matce skrývat tvář
svoji vnitřní, tajemnou.

Ale ach, ještě nikdy, dítě,
tak ses mi neuzavřel skrytě
jak nyní. Jsi to - jsi to ty?
Podoby ani krásy není
v té drahé tváři k nalezení
pod maskou ztuhlé cizoty.

A jen mé srdce zvěstuje mi
nad zčernalými krupějemi
tvé sedlé krve, že je zná.
Jak se to stalo, tobě kvůli
že se z žil těla vyřinuly
za tebou, smrti vítězná?

Hle, ruka, jež si v písku hrála.
Pak tesala, pak žehnávala
a pak i z hrobů křísila.
Teď zbodena, květ zkornatělý.
Ty kapky v něm jak mrtvé včely,
tvá, smrti, krutá přesila.

Hle, nohy. Nosily ho všude,
kam sytit lačné, těšit chudé
jej naspěch láska volala.
Všem přinášely mír a zdraví,
bez odpočinku, bez únavy -
až, smrti, tys je zdolala.

A ještě, hle, ta rána v hrudi.
Teď tmou se trní a chladem studí,
kde plamen božské lásky kvet.
Jak ses, ty srdce, zastavilo?
Ach smrti, smrti, strašná sílo,
dnes vítězná! Dnes naposled.

Už naposled a nenávratně,
zavinutého v bílém plátně,
synáčku můj, tě líbat smím,
Až zas tě spatřím, budeš Králem.
A blahých duší Jeruzalém
tvým vydobytým královstvím.

XXX

Ve skále narozen, Bůh živý,
do skály pochován. A divy,
jimž chtěl by svět, se nedějí.
Mrtev a pohřben jako jiní,
nic nezměnil, nic neučiní,
probouzeč lichých nadějí.

Až jitro nastalo, den třetí.
Tu městem ještě spícím letí
vichrná zvěst: je prázdný hrob!
Marně se pyšní hrůze brání,
procítají v nich znenadání
proroctví písem z dávných dob.

Den třetí... - Synu můj, ó Králi!
Synáčku, vzešlý z lůna skály
tak jako z mého klína kdys!
Vidím tě, mám! J si u mne, tady,
na dosah dlaně, krásný, mladý!
Živoucí jas tvůj každý rys.

Živoucí, živý! Plna tebe,
má harfo, hudbo má, mé nebe,
zas jako v onen blahý čas,
jak rozpoznám, co ty, co já jsem,
celičká prostoupena jasem?
A vše jsi ty, a tys ten jas!

Ó, blažení, kdo v tebe věří!
Teď, nedbaje už stěn a dveří,
budeš k nim vcházet, host a Pán,
a v rozžhavená srdce jejich
se vlévati ne po krůpějích,
ale jak déšť, jak oceán.

A blažení, kdo hledají tě!
Teď ty je vyhledáš. Mé dítě,
prvněs však přišel za matkou!
Nastokrát víc bych trpět chtěla,
než co jsem dosud vytrpěla,
jen pro tu chvíli přesladkou.

- Jen pro tu chvíli? Popelko má,
brzo i ty už budeš doma,
pak teprv poznáš, co je jas!
Teď spěchá, Pastýř probuzený,
prolnouri tolikeré stěny,
vyhledat tolikeré z nás.

Mnozí ho spatří, mnozí tuší
a mnoho vyvolených duší
až hmatá světlo jeho stop.
A přátelé i nepřátelé
šeptají kradmo, rozechvěle:
On vstal! On vstal! Je prázdný hrob!

Vstal, skrývá se. Kde, v kterém místě?
Na cestě své ho najde jistě,
kdo věří v něj. A nalezna,
bude ho v duši mívat hostem.
Kde je tvůj zničující osten,
Ó smrti, včera vítězná?

Denně v tom pozdviženém čase
Pán přicházel a mizel zase,
jak vlny vůní z jarních lích,
jak stíny oblaků, jež plynou,
jak deště v máji nad krajinou,
jak příboj nocí měsíčných,

jak tichý host a tišší vládce.
I blažival své malé stádce,
jež kolem Panny Marie
se vyplašeno shromáždilo.
Ó Bože-lásko, Bože-sílo,
ved' k studnám života i je,

ať ruce do nich ponoří si,
ať hříšné léčí, mrtvé křísí
a světlem prostupují zdi!
Ved' je k těm studánkám, ó Pane,
jimiž tvé údy probodané
i slavně vzkříšeny se rdí.

A vedl je. A ze své dlaně
moc divotvornou vylil na ně,
ba sám se dal jim za kořist,
když provždy naučil je slovu,
kterým ho mohou denně znovu
svolávat, měnit v chléb a jíst.

Vedl je, učil po šest neděl.
Když se jim všecek vypověděl
v odpečetěných tajemstvích,
za město vyvedl své stádce.
Dal požehnání jim i matce
a potom - k nebi ruce zdvih.

A pak - ó, blesk, ó, oslnění!
To hudba hřmí, to zpívá hřmění,
to zem se bortí v základech?
- Nelze vám, syna mého děti,
na jeho krásu pohleděti,
před níž i nebe tají dech!

Odcházíš, zde jsi, je tě plno,
stokrát se vracející vlno,
jíž unášeno srdce lká.
Ó děti mé, proč neumírám?
Vy na tvář padáte - já zírám,
já smrtelná, já Popelka...

K Otci se vrátil Syn, Bůh pravý.
Ráj znovu zalidněn ho slaví
- a zem jde dál vstříc věčným tmám.
Rytíři krále z Nazareta
teprve mají dobýt světa.
I vdechnut jim Duch Boží sám,

že plní plamenů a síly
jak paprsky se porozptýlí,
ohaří Páně, rybáři,
a z virů smrti lidi loví
čeřenem divů svých a slovy,
jež oheň ženou do tváří.

Věznění, štvání, bičování
(rytíři krále, z jehož skrání
koruna tmová se skví),
vždy znovu odvážně a jaře
sklízají v službách Hospodáře
žeň pro nebeské království -

a množí stáda jeho ovci.
Kde čerpají ti bezdomovci
den ze dne čerstvou nadějí?
Kam hledí v hodinách zlé tísně?
Kam jako refrén dlouhé písně
z výprav se věrně vracejí?

Stojí dům všeho světa stranou,
v něm Panna přebývá. A s Pannou
ten Mistrův nejmilejší, Jan.
Sem slétají se, k Panně skále, nad
níž se vznáší neustále
cosi jak zpívající van.

- Maria, matko má, můj dome,
má sněžná stopo, zrcadlo mé,
hlubino hlubin, kniho knih,
jež uchovááš do písmene
vše spatřené i nespátřené
z myšlenek, slov i skutků mých,

Maria, matko má i lidí!
Co ve mně tajno jim, ať vidí
tvým zrakem, slyší na tvých rtech.
A sami slábi pro mé břímě,
tvým srdcem nechat' milují mě,
z něhož má krev, z něhož můj dech. -

Ó, vědí, kdo ty chvály zpívá,
jež jako píseň útěšlivá
jdou stále s nimi světa kraj.
Když sebe těžší strast je kručí,
stačí se rozpomenout v duši:
je kdesi dům... je kdesi ráj...

XXXIII

Houstne a roste mapa lánů,
získaných nebeskému Pánu,
kde zrno tlejíc plodí klas,
kde žaly mají křídla ptáků,
kde není bázň za soumraku,
kde z noci vzhází denní jas.

Roste a sílí požehnaně
rod svobodný, rod dětí Páně,
jenž do ráje se vrátit má.
Ty všechny touží obejmouti,
vést, řídit naездеjší pouti
matčina náruč záštitná.

Vždyť z nich, těch stolovníků spásy,
se k mateřskému srdci hlásí
krev synáčkova předrahá.
Ale jak obejmout je stačí,
když její dlaň, byť sebesladší,
jenom k těm blízkým dosahá?

Těsno je v těle, těsno v čase
náruči, která rozpíná se
i k setbě dosud neseté
a v milujícím jasnozření
obsahá všechna pokolení
všech dětí svého Dítěte.

Až do umdlení těsno je jí,
těsno v té širé lásce její,
po dlouhé roky vězněné
jak celé jaro v kapce vůně,
jak hvězdná klenba v oku tůně,
jak moře v srdci pramene.

- Pojd', Ženo, povstaň ze svých břehů!
Rozlij svou nekonečnou něhu
věků a věků oblohou! -
Zná, zná ten hlas, jenž vichrem vane!
A neustává! "Tvá jsem, Pane!
Kam unášíš mne ubohou?"

A shromáždění učedníci
ani by nedovedli říci,
jak stalo se, jim před zrakem,
že matka jejich, Panna-skála,
jež na lůžku zde umírala,
odváta jako zázrakem.

A jen sloup ohně, vpíjející
potůčky slzí z jejich lící,
žhne od země až k nebesům
a chví se zpěvem, tiše hasna.
- Ó, Evo vítězná, ó, Krásná,
pojd', vejdi v sluneční svůj dům!...

XXXIV

Tam, v onom čase, který není
než věčné Boží okamžení,
tají se děje těchto strof.
Ach, oko lidské nevidělo
a ucho lidské neslyšelo
a v řeči lidské není slov,

jež by tu slávu pověděla,
když ve svatebním šatu těla
Popelka vešla v rodný sad.
V něm krása ráje dávnověká
už čeká, jenom na ni čeká,
toužíc se plně rozjásat.

Vše, co zde rašilo a kvetlo,
je nyní samo zralé světlo
a nikde stín, už nikde stín!
Zástupy duší nesčíslné
tkají se v roucho hudbyplné,
v znějící závoj nevěstín.

Záhony sluncí za podnoží
jí prostírá sám Bůh, Syn Boží,
trojnásob blažen v srdci svém.
Pod jejím srdcem tlouklo kdysi.
Teď obou tep se v jedno mísí
v objetí vroucně synovském.

I trnou andělé. Již mohou
ji znát, ji zřít, u jejích nohou
jak oceán se vlníce.
Hle, živý stánek Hospodina!
A jeho záře nezhasíná
ani zde, v záři Trojice.

A Dcera, Matka, Dívka Páně?
Zří zpívajíc, ach, zří i za ně,
to pro ně zrcadlí ten jas,
to naprosté, vždy nové Nyní,
jež ani řasou nezastíní
zachvění krve, zem a čas.

Ba, i tak ryzí nástroj těla
stínil, že duše nedozřela
až na dno čiré hlubiny:
že její syn, to sladké zboží,
to přetajemné poupě Boží
jest On, Bůh sám, Bůh jediný.

Trojnásob jediný - a její
v plnosti lásky bez nadějí
(neb vše, co býti má, už jest).
Korunována svatým zřením,
všem andělům, všem pokolením
zpívá svou sladkou blahozvěst.

Všem národům, všem pokolením,
nám v klopýtání každodenním,
všem podle měr, jak Pán je zná,
branou i klíčem života je
chudičká Panna, Paní ráje,
Královna povždy vítězná.

Kolikrátkoli v klín jí složí
Syn milovanou hlavu Boží,
je ona jeho lásky hlas
a zpívá v mateřství svém čistém
o našem pokrevství s Kristem,
v touž náruč zvedajíc i nás.

V tu náruč, která od věčnosti
neřekne lásce nikdy dosti,
vždy plná a vždy žíznivá.
(Tak moře hloubkami se sytí
v svém bezhraničném vlnobití,
tak hudba v hudbu přeznívá.)

Vhroužena v slunce, po staletí
sahá po každém ze svých dětí
v paprsků láskyplné hře.
Paprsek - celé slunce nese.
A na každého dostane se,
kdo kalich duše otevře.

Ví Matka, která děti v stínu
tápají ve svou domovinu,
jak jdou za každým zábleskem,
jak padají... Vždyť okusila,
ač cudně pijíc, jaká síla
i slabost v doušku pozemském.

Zná vůni jar, již země dýmá.
V chodidla navždy vtištěny má
pazourky travin, hrudky cest.
Zná shodu dechu s horským vanem,
trnutí duše se skřivanem,
zamžení zraku s jezy hvězd.

Vše zná, vše žila - kromě hříchů.
I lidský pláč, jenž do kalichů tvář
pravou teprv leptá všem.
Přes vlny žalů Panna svatá
za každým ze svých dětí chvátá,
pod srdcem s živým Ježíšem.

A věčné lásky děj se snová vždy
znova, s každou duší znova,
jako když úžas rozjímá
tajemství tvoje růžencová,
ó Matko vtěleného Slova,
ó Matko všech, ó Paní má!

DOZPĚV

(Darovaná píseň z.a jitra se modlí)

Ó modrosti, všech barev matko,
z které se rodí denní svit!
Jak sladko je, až k slzám sladko,
z hloubi své studny v tebe zřít,

azure v moři azurovém,
jenž andělům jsi tajemstvím,
kam nedosáhnu žádným slovem
a jen jak paprsek se chvím.

Paprsek z tebe vypůjčený,
modlitba tebou vdechnutá,
jen stoupám, stoupám k nohám Ženy.
A v polou cesty sžehnuta,

se v archandělském pozdravení
rozpadám v pouhé vzlyknutí. Ó
hvězdo mořská, hvězdo denní,
za jitřní oběť nesu ti

to zprahlé srdce, v němž jsem zrála,
z chudoby chudá, ty to víš,
ty, která, výhni neustálá,
po zprahlých srdcích hladovíš.

Dej, co jsem nedovedla říci,
nápověď' kusá, mlhavá,
ať za mne poví stopa znící
ticha, jež po mně zůstává.

A duše, o něž v těžkém letu
snad zavadila křídla má,
doved' k věčnému Nazaretu,
Popelko věčně neznámá,

v ten Dům, kde rodina si zpívá,
kde jásosem je každý vzdech.
Ó Panno mocná, milostivá,
ó Matko má, ó Matko všech!